

Д Е Н Ъ

НАУЧНО-ПОЛИТИЧЕСКО СЪИСАНЬЕ.

ИЗЛАЗЯ ВСЪКИ ПОНДЪЛНИКЪ.

Подписанията за ДЕНЬ биватъ годишни и ще са предплащатъ. Тъ захващатъ при влизаньето на всъкой мѣсець. Годишната за на всъкадѣ въ Турската Държава е четири (4) сребърни меджидиета, а за на вжнѣ отъ Държавата, една златна турска лира. Настоящиятъ еж отговорни за стойността на листоветъ, за които се тѣ перемало. За вѣсти и за други частни помѣствания, ще са плаща по 3 гр. на реда.

Писма, статии, дописки и всичко що са отнаел до уредничеството и до управлението на ДЕНЬ, ще са испраща на-право до Ступанина на Съисаньето: П. П. Каралетрова, въ Цариградъ на Асма-алтж, Чауш-баши, 6. — Писма, не освободени отъ пощенски разноски и безъ под- или други ржкониси, били тѣ обнародвани или не, не са връщатъ назадъ.

Къмъ нашитѣ сънародници.

Съ тоя брой са свършва шест-мѣсечието на нашата вѣстникарска служба. Шестъ мѣсеци ний са дър-жахами и опирахами противо всички незгоди, неволи и препятствия, кои-то ни посрѣщнахъ въ началото на поевяваньето ни и които ни пре-слѣдватъ и до тоя часъ. Като ми-сляхами да присъединимъ дѣятел-ността си на дѣятелността която вече развивахъ преди насъ други по-стари отъ насъ събратия, ний прибързахми съ поевяваньето на *День*. Бѣхми и йоще сми увѣрени, че *свединенитѣ сили иматъ голѣмо могущество въ сегашно време.*

Съ всичката си сиромашия, ний си положихми за начало да слу-жимъ народу си, като са надѣвах-ме че тоя народъ не ще ни остави и че той ще покаже оная готов-ность въ поддръжка, съ каквато той е длъженъ да са притича къмъ всъкой свой искренъ работникъ. Наедно съ книжовни и научни нѣ-кои запознавания, които давахми на читателитѣ си, ний са опитвах-ми да имъ представями различнитѣ дѣла и питания по народочерков-ния ни животъ такива, каквито сѣтъ въ сжщность. Ний не покривах-ми съ цвѣтисти краски, нито обви-вахми въ трънне тия работи. *Сжщ-ността и истината*, — тѣ бѣхъ до сега нашитѣ водачи по народо-черковнитѣ работи, тѣ смѣтами да бждатъ и за всъкога поне до тогава до когато ни е възможно да са боримъ съвѣстно. Ако даже единъ день, мисляхми си ний, са видимъ принудени да отетжнимъ отъ тия свои начала, то полагахми да затикнемъ перото на грѣдата, да са теглимъ отъ публицистиче-ската арена и да чаками сгодни обстоятелства.

Но уви! отдѣто не са надѣвахми обезсърдчанье и пресичванье сили

да работимъ, ето ни отъ тамъ о-безкуражени. За поддръжка на *День*, ний ожидахми исправното плащанье и само исправното плащанье на своитѣ абонати. Едни отъ тѣхъ на-истина сж показахъ, че иматъ най-горѣщо съчувствие въ предпри-ятието ни и побързахъ да ни улес-нятъ. Благодаренье на това тѣхно насърдчанье, ний не изгубвахми надѣжда въ първото шестмѣсечие на дѣятелността си. Ний са надѣ-вахми, че и другитѣ ни настоятели, които сж повече, щятъ са потруди и тѣ да ни улеснятъ и че намъ като бжде охолно да свършимъ първото си шестмѣсечие, ще ни е весело да поченемъ второто.

* * *

Но колко сми били излъгани! колко сми били излъгани ний, които сми ожидали толкова отъ своитѣ по-много абонати, когато тѣ и не сж помислювали за неволитѣ и стѣсне-нията, въ които са намѣрва единъ български вѣстникарь, който нема друго изворче за поддръжанье, освѣнъ това на своитѣ подписници и читатели! И ето днесъ когато сми въ началото на второто шестмѣсе-чие отъ издаваньето на *День*, ний са виждами крайно истоцени, свър-шенно обезсърдени и комахай ли не готови да са свалимъ подъ у-дара на немарливостъта и невни-маньето, що показватъ къмъ насъ нашитѣ читатели! Срѣщу ужасаю-щата немощъ, съ която са срѣщали лице съ лице, ний са чудимъ днесъ що да правимъ, откъдѣ да потър-симъ помощъ, какъ да продължимъ толкова любимото си дѣло, което не е безъ псळा на народа ни!

Да слѣземъ отъ арената сега, когато има толкова противни об-стоятелства, срѣщу които сж по-трѣбни борци не двама и трима, да слѣземъ отъ тая арена отъ ли-шаванье на средства, това е и леско

и износно за насъ! Нѣ е да ка-жешъ вѣстникарството нѣкое отъ ония тлѣсти и мазни предприятия, поне между насъ, които обогата-ватъ тогова, който ги слѣдва. Ний можемъ въ други занятия да по-търсимъ поминька си и по-спокой-но и по-изгодно. Но, рѣшението което сми сторили да са посветимъ въ служба на народнитѣ интереси, страстьта, която имаме да са под-визавами срѣщу неволитѣ на на-рода, макаръ че нашитѣ частни не-воли да сж тежки и претежки, не ни даватъ сърдие да са теглимъ отъ вѣстникарството, преди да на-правимъ послѣдни усилия.

И ето ни рѣшени да истощимъ послѣднитѣ си сили; ето ни готови да са задължимъ, да са обзаемемъ до колкото можемъ за да искара-ми поне първата година! Че щѣли сми дору и да са съсипемъ свър-шенно, това ний не щемъ ни да знаемъ, защото ний искаме да от-говоримъ съ почтенность на ония наши добри читатели и приятели, които съ всѣка готовность побър-захъ да ни насърдчатъ. Ще помо-лимъ обаче йоще единъ пжтъ вси-чки ония, които по една или по друга причина не ни сж платили до сега, да прибързатъ да ни вне-сжатъ онова, което ни са дължи! Грѣхота предъ Бога и срамота предъ хората е да ни оставятъ въ едно най-неволю и притѣнително състоянье, когато ни дължатъ и ко-гато вече имъ обаждатъ, че отъ тѣхъ очаквами подкрѣпяньето и издаваньето на листа си.

* * *

Колкото за программата на листа ни, тя е непромѣнлива. Ний сми прогласили борба противо тъмни-ната, суевѣрията, предразсѣдцитѣ и недостатъцитѣ на обществото, на което служимъ; ний сми прогласи-ли борба за правдата и истината:

никакви заплашвания, никакви обещания не щатъ ни отведе отъ пътя, изъ който сми тръгнахли. Лицеприятето и поддаването на всѣки частни внушения не сж наши слабости. Само тогава, когато познаемъ че нѣкое отъ нашитѣ убѣждения е криво, само тогава когато това ни са докаже положително, само тогава ний на драго сърдце ще отхвърлимъ това убѣждение. Както ний почитамъ своитѣ убѣждения, така сжщо ний уважаваме и убѣжденията на другитѣ. Защото нѣкой не е на нашето мнѣние, ний не мислимъ че той е противникъ нашъ. Защото нѣкой не сподѣля нашитѣ убѣждения, ний не казвами че той е опасенъ злодѣецъ на народа ни, както обичатъ да правятъ това мнозина. Ний исками свободно да са разискватъ различнитѣ питання по народочерковнитѣ ни работи, всѣки да исказва както разбира мнѣнието си, и комуто на което лѣгне ума него да поддържа.

Тѣжко и жално е наистина дѣто въ разискванията си несъгласнитѣ сж нашето мнѣние ний Българитѣ зедами не само за противници а и за неприятели. Защото той не е съ насъ, той е противо насъ, казвами ний. И въ такъвъ случай ний ако не можемъ силомъ и сж всѣкакви нападения да го накараме да вѣрва въ нашия лагеръ, ний дигами върху му такава сопа, която поразява почтенството му, окалва честта му и съсипва състояннето му. Ний не мислимъ друго освѣнъ какъ да го повалимъ нравственно и вещественно, така що да не може да издава гласъ, който да стига до народа.

Тая манера на борба ний сми презирали всѣкога, ще презирами и за напредъ. Личнитѣ нападения, частнитѣ расправи и разгледвания нематъ никакво мѣстице въ нашия вѣстникъ. Свободата въ разискванията, свободата въ убѣжденията, свободата въ искаванията на различитѣ мнѣния хвърлятъ свѣтлината тамъ дѣто трѣбва.

Като излѣзатъ на яве чрезъ гласността, като са претеглятъ чрезъ вѣстонитѣ на общественно разискване, различнитѣ мнѣния са пречистятъ, сравняватъ, поесняватъ и отъ тѣхъ са приема онова, което е най-здраво, най-полезно и най-съгласно съ истиннитѣ интереси на народа. За това ний сми са борили до колкото ни са позволявали силитѣ, за това ще продължавами пакъ да са боримъ и за напредъ.

* * *

Преди да свѣршимъ, ний са обръщамъ пакъ къмъ своитѣ подписници и читатели. Съ голѣмо ожиданье на тѣхната готовность да ни са притекатъ часъ по-напредъ на помощъ, ний са въсправями и трѣгвами презъ тежкото и мъчно поприце за издаването на научно-политическото си списанье *День*. Да ли ще бѣде послушана нашата убѣдителнѣйша молба, това ще покаже отзива, на нашитѣ приятели, който очаквами съ нетѣрпѣние и колкото са може по-скоро.

ЗА ТОПЛИНАТА И ЗА ВЪЗДУХА.

Всички знаемъ, че въ днешно време за да добиемъ огънь, когато поисками, ний имами кибритнитѣ клечици. Като разгледвами кибритната клечица ний съгледвами, че тя състои отъ тънчки трѣчици, на които на една край са намѣрва главичка червено-синя или отъ друга нѣкоя-краска. Когато земемъ да потриемъ главичката о нѣкоя неизгладена вещь, тогава най-напредъ главичката и подиръ и самата клечица са запала та гори съ хубавъ и лесенъ пламъкъ. Трѣбва да ви кажж, че тая главичка е *фосфоръ*, — едно нѣщо, което щомъ потриемъ и то пламва. Но понеже фосфора изгаря много скоро и не би успѣлъ да запали клечицата, то обикновенно преди венчко зематъ та намазватъ клечицата въ расплавена сирѣчь сгорѣщена сѣра (кѣкуртъ) или въ расплавленъ отворенъ и отворенъ и намазватъ съ фосфоръ, размѣсенъ съ клей и съ каква годъ друга краска. (За това главичкитѣ на клечицитѣ иматъ различни краски).

Въ старо време, когато хората не умѣли да правятъ кибритни клечици, поетживали така: зематъ познатия всѣкиму коравъ камъкъ, кремъка, турятъ на края му малко праханъ, тогава удрятъ на кремъка съ огниво или съ друго желѣзо. Подиръ всѣко удряне о кремъка явяватъ са искри, които, като падатъ на праханъта, запалватъ я. Ако на праханъта приложимъ тънка боринка и подушемъ, то боринката ще пламне. Но отъ що искритѣ отъ огниво запалятъ праханъта? — Да са опитамъ нѣколко пѣти да ударимъ съ огниво на кремъка, подиръ това когато са допремъ до огниво ний забѣлѣжавами, че то са е нагрѣло отъ ударитѣ. Ето на отъ тая топлина, която произхожда тукъ, най-дребничкитѣ кжечета отъ огниво що отдѣля кремъка отъ него, силно са нажежаватъ и щомъ паднѣтъ на праханъта, непременно трѣбва да я запалятъ. Сжщо това нѣщо ний забѣлѣжавами когато точимъ ножа на точилния камъкъ — искритѣ отъ ножа летятъ. Това е пакъ отъ това, защото камъка и ножа са триятъ между себе, поради което са нагрѣватъ така силно, щото кжечетата желѣзо, които камъка отдѣля отъ ножа са нажежаватъ.

За да са увѣримъ, че искритѣ сж отъ кжечетата желѣзо, а не както са предполага обикновенно, че тѣ сж отъ ка-

мъка, доволно е да испилимъ съ пила нѣколко кжеченца желѣзни или чилични, пакъ да ги хвърлимъ на пламъка на свѣщта — кжеченцата ще пламнатъ съ ярки искри.

Може да не е испитвалъ всѣки това: земешъ една пила, послѣ повилишъ нѣкоя твърда вещь: подиръ това турнишъ кжеченцата на рѣка или повилишъ самата вещь и ти съгледашъ, че тѣ станжли горѣщи. Когато пилимъ нѣкое дърво доволно голѣмко, то пилата са нагрѣва така силно, щото може да ни изгори и ржката, ако са досѣгнемъ до нея. — Ако триемъ единъ кѣсъ дърво о други, то тѣ са нагрѣватъ силно, щото ако продължимъ да ги триемъ тѣ щатъ са и запалятъ. Ето по тоя начинъ дивитъ народи, които не знаятъ нито кремъкъ, нито кибритни клечици, си добиватъ огънь.

Когато намъ е студено, тогава ний потривамъ едната ржка о другата и тѣ са сгорѣщаватъ. Оститѣ и колелетата на талигитѣ, на колата, на машинитѣ са мажатъ съ мазъ или съ катранъ за това, защото инѣкъ при бързото трѣркаляне или въртене, тѣ би са запалили. Но можете да си припомните йоще много други примѣри и всѣкога ще съгледате, че *вижги когато потриемъ две вещи една о друга, то отъ това ще произлѣзе топлина*.

Ако земемъ да нагрѣемъ една желѣзна, мѣдна или каквато щете металическа пржчица на свѣщта, то ще са нажеже не само края на пржчицата, но малко по-малко топлината ще премине по цѣлата пржчица и така ще ви опари и ржката. Но ако обвиемъ една край на тая пржчица въ нѣкоя кжрица, въ нѣкой парцалъ или въ хартия а другия пакъ нажежемъ на свѣщта, то топлината отъ пржчицата ще премине презъ кжрицата, парцала или хартията, и отъ тамъ въ ржката, но тя ще бѣде твърдѣ слаба, отъ колкото по-напредъ и ний ще можемъ лесно да одѣржимъ тая пржчица и тя нема да ни опари ржката. Сжщо така ако земемъ двѣ пржчици едната дървена а другата желѣзна и ако имъ нагрѣемъ краищата на огъня, то ще видимъ, че дървяната пржчица ще почене да гори на единия край, но не ще ни предаде толкова силно и скоро топлината, както металическата пржчица. Отъ венчко това става ясно, че едни вещества, скоро поематъ, прокарватъ или проваждатъ топлината, а други полека и слабо — за това първитѣ вещества, каквото желѣзото и другитѣ метали са наричатъ *добри проводници* на топлината, а дървото, платното, памука, хартията — *лоши проводници на топлината*.

Зарадъ това, на металическитѣ вещи: на чайнитѣ, кафеничетата, самоваритѣ, ножоветѣ правятъ дървени а не кокалени дрѣжки. Ако, на примѣръ, поесками, да земемъ въ ржка нѣкоя нагрѣяна металическа вещь, то непременно, ний я зедами съ единъ край отъ дрѣхата си или съ нѣкоя кжрица или хартия, тоестъ съ такова вещество, което лошо или слабо проважда топлината, за да не запали ржката ни.

Ний си правимъ кжция отъ дървета или отъ кирпичи, защото тия вещества, като лоши проводници на топлината, не й позволяватъ зимъ да излезя, а лѣтъ

въ стаятъ не бива толкова горѣщо защото стѣнитѣ поематъ въ себе сълнчовата топлина и лошо я пропуцатъ въ стаятъ. Зимно време градинаритѣ обиватъ нѣжнитѣ дръвчета и младитѣ фиданки съ слама и съ други парцали, за да не погинатъ отъ мразъ, защото сламата и парцалиа като лошава проводникъ на топлината, не позволява на топлината да излазя изъ дървото нито пкъ пропуца студа навѣтрѣ.

Въ студентитѣ, полунощни или сѣверни страни тамошнитѣ жители, когато отиватъ на звѣроловство: за китове, за моржове или за тюлени, често си построяватъ жилища отъ снѣгъ или отъ ледъ. Обикновенно тия жилища приличатъ на захлупена кръгла чаша. Тая постройка са прави така: избиратъ равна, снѣжна поляна и на нея начертаватъ кръгъ отъ такава голѣмина каквато голѣмина искатъ да даджтъ на живѣлицето. Вжтрѣ въ тоя кръгъ, издѣлбаватъ снѣга на четвъртаци булвани и до толкова, щото да стигиждъ до замързалата земя която ще служи за полъ (дюшеме) на бждното живѣлице. Отъ таква булвани правятъ стѣнитѣ на снѣжнитѣ здания. Всеки булванъ са прикрѣпя до други така що при досѣганията имъ прекарватъ съ нажеженъ ножъ, отъ което снѣга, въ това мѣсто най-напрѣдъ са топи и тоя часъ пакъ замързва отъ околния студъ. Обикновенно двама челоуѣци наедно работятъ, единъ отвѣнъ, другъ отвѣтрѣ. Дебелината на стѣнитѣ направена е така, що въ живѣлицето преминава доволно свѣтлина, но вѣтрѣ не преминава; а студа е до толкова щото стѣнитѣ отвѣтрѣ не са топятъ. Ако са види че вжтрѣ свѣтлината е малко, тогава отъ горѣ или отъ стѣрни турятъ нѣкъ отъ прозраченъ ледъ.

Лавици, столове и постелки са правятъ тоже отъ снѣгъ, а за украшаване покриватъ са съ звѣрски кожи.

По нѣкога нѣколко построения са правятъ на сждното мѣсто, едно до друго, и съставятъ цѣло село. Разбира са, вжтрѣ въ такава живѣлице огънь не може да са кладе. Жителитѣ отъ сѣвернитѣ стѣрни обикновенно уногрѣбватъ сурово мѣсо, а за това не имъ трѣбва огнище за готвене гостба.

Изъ всичко това ний виждами, че и снѣга е лошъ проводникъ на топлината: не пропуца изъ тия сгради, които описавми сега, топлината на вжнъ, а студеното на вжтрѣ.

По нашитѣ мѣста, орача сѣе жито и пролѣтъ и есенъ. Есенъ за това, защото въ бждщата пролѣтъ семето ще поникне по-скоро, во време ще озрѣе и поранко ще може да са пожене. Когато падне на полето много снѣгъ, то нашия орачъ говори, че бждщето лѣто ще бжде добра жетва. Ето за това, че снѣга на тлѣетъ пластъ лежи на земята, прикрива посѣвитѣ, и като лошъ проводникъ на топлината, не допуца да излазя изъ земята топлото, нито пакъ остава да влѣзва въ нея студеното, а поради това сѣмената не измрѣзватъ и напролѣтъ венчки поникватъ, и посѣвитѣ биватъ добри. (Слѣдва.)

ПОГРѢШКИ ВЪ ОТХРАНАТА.

(Споредъ Шкода, чески педагогъ,
составилъ А. Т. Ишевъ.)

(Продължение.)

7. Сждо така сегашнитѣ хора иматъ по-малко тѣло отъ колкото едновременнитѣ. Едновременнитѣ хора били по-голѣми и по-силни, много нарѣдко са намирали тогава такива сухи и тѣнки хора, както сега. Много отъ растенята били тогава по-голѣми, имало и твърдѣ огромни животни, па между тѣхъ билъ и човѣка по-голѣмъ, макаръ сѣ пакъ не толкова голѣмъ, както еврейската книга Талмудъ описва Адама, че главата му допирала до небето, че крачидъ отъ баиръ на баиръ и пр. Обикновенно единъ възрастень човѣкъ е високъ 4—6 фута; твърдѣ рѣдко са намиратъ по-високи хора; игра на природата го казватъ, ако са намѣри нѣкой човѣкъ 6 $\frac{1}{2}$, 7—9 фута високъ. А пкъ който нема нито 3 фута височина, казва са джудже; такива хора иматъ несъразмѣрно голѣма глава, а слаби способности. На английския полвин-островъ Портланъ, живѣло въ 1829 год. едно таково джудже: имало на 26 години, а било 1 футъ и 5 палеца високо, така щото баща му отъ едина си ржавъ само могълъ да му направн сетре, панталони и шапка. Въ студентитѣ страни венчикитѣ растения сж ераснати и сбабени, тамъ сж и хората най-малки; а пкъ въ Патагония, въ Южна Америка живѣятъ най-голѣмитѣ отъ сегашнитѣ хора.

Единъ мжжъ отъ срдѣнъ бой дохожда обикновенно 60—70 оки, една възрастна жена 36 до 53 оки. Лѣтно време човѣкъ дохожда около 1 и $\frac{1}{4}$ ока по-малко. Прѣди нѣколко години, вѣстникитѣ бѣхх писали за единъ англичанинъ на име Бригтъ, че ималъ около 260 оки, и седемъ души възрастни хора можали да са закончатъ въ неговата жилетка.

По различни причини човѣкъ са срачува: лошата храна, разваления въздухъ, недостатъка на храна и топлина, кога са дава на дѣцата ракия, голѣмото ранно напргане на тѣлото, хласканьето, грижитѣ и кахжритѣ — венчко това пречи да расте тѣлото. Кога позакѣнѣе растенъето въ пѣрвитѣ години, природата гледа да го навакса за нѣколко години, и тогава човѣкъ изненадѣнно израстне. Дѣтето въ ония години кога расте трѣбва да бжде весело, венчко да му е удобно: срдията, завистьта, замислованьето и други такива душевни негодности прѣчатъ на тѣлото да расте току-речи така, както атмосфернитѣ негодности прѣчатъ на растението да расте.

8. Трѣбва да кажемъ и това, че има една взаимна връзка между тѣлото и душата; душата дѣйствува върху тѣлото и тѣлото дѣйствува върху душата. Веселото расположение брани човѣка отъ болести; завистьта, която ѣде душата, губи и тѣлото; голѣмитѣ грижи и кахжри пиятъ като тайни пиевци силата на тѣлото: въ Шилеровата трагедия Францъ-Моръ са наема съ едно нечаканно стрѣскане да погуби живота на стария си баща; грозотията прави да ни настрѣхватъ космитѣ на главата; когато Валдцейнъ са завърналъ отъ вой-

ната и намѣрилъ хубавата си млада булка умрѣла, щомъ я видялъ и му побѣляла косата отъ скърбъ; оная душа, която живѣе въ болно тѣло, нема твърдостъ и предприемчивостъ; отъ тѣжкитѣ тѣлесни болки човѣкъ губи свѣстѣта си; тлѣститѣ и дебелитѣ хора не обичатъ много-много да са учатъ; тия и други подобни опитности доказватъ, че между тѣлото и душата има взаимно дѣйствие, и много пжти ние като не можемъ да проникнемъ въ душата на нѣкого помагаме си чрезъ тѣлесни забикалки.

9. Най-тѣнката и до дешиния денъ още най-тайственната сила въ човѣка е така нарѣчената животна сила. Колкото по-голѣма животна сила има човѣкъ, колкото по-напѣлно са наваксува това, което е изгубено отъ нея, толкова по-дълго време човѣкъ живѣе. За това голѣма погрѣшка въ отхраната е, когато оставяме дѣтето да си заедно съ нѣкой стара бабичка, или съ другъ нѣкой преминалъ на години човѣкъ: тогава старото тѣло са подкрѣпя отъ силата, която младото губи, и дѣтето бива слабо и увѣхнало. Това евление е едно повтаряне на едновременната геронмия, която подкрѣпяла преминалитѣ на години тѣла съ дѣханьето и топланьето на нѣкои млади тѣла: така на царъ Давида ¹⁾, кога остарялъ и ослабналъ, едно време намѣрили младата Абисага Сунамитска за да си до него и да го топли. управителя на кжщата за сирачета въ Римъ, стария Херминпъ, като живѣлъ постоянно между двѣ млади момичета, продължилъ живота си до 115 год.

Отъ старо-българекото баснословие сж останали намъ различни самодиви, мурѣ, таласѣми, змѣюве, съ които плашатъ малкитѣ дѣца и тровятъ съ неразумень страхъ крѣхкитѣ имъ срдца. Подобни току-рѣчи баснословни калпазанства упражнявали и съ животната сила вѣщитѣ шарлатани хекими дори до миналото столѣтие, и земали сѣка година голѣми суми пари отъ проститѣ и глупавитѣ хора. Едни учили, че живота и честѣта (касмѣтя) на хората зависятъ отъ звѣздитѣ: добрата зодия показва щастие и дългъ животъ, а лошата зодия нещастие и смъртъ. Като щомъ дойде деня на въображаемото нещастие, хората отивали на такива мѣста, които стоятъ подъ благоприятната звѣзда, или пкъ правили нѣкаква магия, която разваляла силата на лошата зодия. Тая магия състояла въ всекакви амулети (муски), направени отъ камѣкъ или металъ, които хората съ най-голѣма вѣра туряли и носяли на шията си, на прѣститѣ си и пр.; по само тия калпазани продавали такива силни амулети, които хората като халосани купували за сума пари и очаквали отъ тѣхъ чудна помощъ. Други пкъ лѣгали, че съ различни химически срдства могатъ да продължатъ човѣческия животъ; развратния авантюристъ графъ Кагли-остро още въ втората половина на миналото столѣтие продавалъ едни такива води (еликсери), които продължаватъ живота, и не отивали да си даватъ паричитѣ сиромаситѣ и бѣднитѣ, ами богатитѣ и голѣмцитѣ отъ цѣла Европа, които желали дълго време да са излѣ-

(¹⁾ 3 Кн. Цар. Гл. 1. Ст. 4.

даватъ спокойно на тоя свѣтъ и да са наслаждаватъ отъ живота. Трети казватъ, че могатъ да подмладяватъ хора, като палватъ въ жилитѣ на нѣкое старо тѣло млада и прѣсна кръвь, напр. за да стане единъ страшливъ човѣкъ по-дързновенъ паливатъ въ жилитѣ му кръвь отъ дивитѣ грабливи звѣрове; направиха голѣма глъчка по свѣта съ тия свои опити, но нищо не осъществиха. Сегашното напреднало човѣчество познава, какъ често били мамени и маймутени неговитѣ прадѣди, какви голѣми погрѣшки правили тогава. Ако сега нѣкой да обеи че може старитѣ бабички да прави на млади момиченца и старитѣ дѣдовци на млади момиченца, малцина луди би му пофрвали. Впрочемъ единъ шарлатанинъ Моррисонъ 1730-1844 милиона грошове плащаль за шемитѣ на своитѣ кутийки, въ които продавалъ хаповетѣ си; преди 10-на год. въ българския Цариградски Вѣстникъ току-рѣчи всѣки брой извѣствяваше за едни чудни и дивни хапове, които помагатъ за едно голѣмо количество болести: треска ли не щешъ, тифусъ ли, охтика ли, за глава, за сърдце и пр.; по насъ и до днесъ още са продаватъ различни балсами, които цѣрятъ току-рѣчи сичкитѣ болести, дори и яловитѣ жени могатъ да направятъ да родятъ; бабешкитѣ цѣрове, еврейскитѣ хекими и билери, които повече хора сж уморили отъ колкото изцѣрили и до днесъ са наслаждаватъ съ най-голѣмо довѣрие отъ хората: тия опитности ни увѣряватъ, че у насъ и до днесъ са намѣрватъ много суевѣрни хорица, които за паритѣ си са мамятъ и маймутятъ; но никой не имъ е кривъ: тѣ плащатъ глоба за простотата и глупостта си. (Слѣдва).

НѢКОЛКО ДУМИ ВЪРХУ СМИЛАНЬЕТО И ХРАНЕНЬЕТО.

(Изъ «Живото Гърне» на А. Дебая.)

Ястията, сдѣлкани съ жбитѣ и наквасени отъ плюнката, образуватъ едно просто тѣсто, което езика обраца на всѣка страна. Това тѣсто, гласкана отъ мърданията на езика и отъ свиванията на гърлото, са вмѣква въ езофага (ястеноса) или въ правото гърло и слѣзва въ стомаха. Щомъ като дойде въ тая мѣнлинка, ястието са накваса и прониква изведижжъ отъ стомашния сокъ, който са зове йоще гастрически и са испуца отъ нѣкои слѣзици въ стомаха, отъ малко сладко и малко алколическо каквото бѣше тѣстото става чисто кисело и зема тогава името *Химъ*, който прилича на червеникава кашлица. Такова е първото промѣнение на ястията въ стомаха.

Подъ съединенното дѣйствие на строшителнитѣ движения на стомаха и на противодѣйствията извършени отъ стомашния сокъ, хима са преобърща изведижжъ въ една однородна каша, свичка, лѣплива и кисѣла. Слѣдъ нѣколко време, промѣняема споредъ коравината на смилателнитѣ сили, тая каша преминува презъ долната дупка на стомаха и слѣзва въ първото чърво, дванадесетника или въ втория стомахъ както го зоватъ нѣкои. Нови противодѣйствия и химически промѣнявания са извършватъ тамъ подъ влияньето на жлъч-

ката и на панкреастическия сокъ исхвърленъ отъ слѣзцата *панкреаса*. Три особити растопителни средства са намѣрватъ въ соковетѣ или въ мокротитѣ които сж нуждни за смиланьето на ястията, тѣ сж:

1° *Пепсина*, който сдребнява и растопява мѣсото и всичкитѣ азотни вещества;

2° *Диастазина*, който растопява скорбѣлата, (нишестето), и всичкитѣ скорбѣловидни нѣща;

3° *Панкреатическия сокъ* на който дължността е да обрѣща въ млѣко или да прави като *субие* всичкитѣ мазни вещества които са намѣрватъ въ ястията.

Хима, смѣкченъ и растопенъ, оставя първото чърво и слѣзва пополека въ другитѣ гънки чърва. Презъ това прѣминуване хилоноснитѣ сѣждини и *венина* отвѣтрѣ чървата смучатъ отъ *хиловата* кашлица една млѣковидна течностъ повъкога чървеникава или жълтеникава, наречена *Химъ*. Хилоноснитѣ сѣждини и една частъ отъ *лимфатическитѣ* сѣждини на тѣлото са унѣватъ къмъ единъ малтъ каналъ нареченъ *грѣденъ*. Тоя каналъ (проводъ) захваща отъ долния тѣрбухъ дѣто са понздува; послѣ са етѣнява и възлѣзва отъ вѣтрѣшната стѣрна покрай грѣбнака. Презъ преминуваньето си той приема венчкитѣ хилоносни сѣждини и една голѣма частъ отъ лимфатическитѣ сѣждини му приносатъ своята *бирия*. Като дойде наспоредъ чървата грѣдна кость, грѣдния каналъ са свала подъ езофага и са влива въ лѣвата вена, която са намѣрва тамъ.

Лимфатичнитѣ сѣждини на дѣсната рѣка, на дѣсната половина на гърдитѣ, на врата и на главата са събиратъ, отъ разстоянье на разстоянье, та образуватъ единъ каналъ нареченъ *голяма дѣсна лимфатическа вена*, който са възкачва въ гърдитѣ отъ противната страна на грѣдния каналъ и влива *лимфата* си въ дѣсната вена. Така са подновява непрестанно кръвьта презъ теченьето на живота. Веществата на хранителната каша, които не могатъ да са изсмучатъ и попиятъ, са истичатъ презъ дебелото чърво и са исхвърлятъ на вънъ.

Такава сж, вкратцѣ, химическитѣ противодѣйствия и промѣнения на ястията които са извършватъ въ стомаха, който едни сж нарекли *гайда* и който ний гледами като истинско *живо гърне*, което има за трѣбичка (улуку) чървата и хилоноснитѣ сѣждини, а пѣкъ голѣмитѣ вени за приемникъ на хила, последньо промѣнение на хранителнитѣ сокове.

Тука са свѣршватъ явленията на смиланьето; но черната (венната) кръвь, въ която плаватъ многосложнитѣ производения представени отъ хила и лимфата, не е никакъ способна да принесе живота въ всичкитѣ органи на тѣлото; тя ще претѣрши едно последньо преобразованье въ единъ други видъ гърне, бѣлитѣ дробове и ето какъ: чървата кръвь, която носи хила и лимфата, дохожда въ дѣсната страна на сърдцето отъ дѣто бива заведнаждъ испѣдена въ дробоветѣ. Тамъ, подъ влияньето на кислорода на въздуха, който сми погълнали, *венната* кръвь отъ черна каквато бѣше става алена, слѣзва въ лѣвата страна на сърдцето и става *артерна* кръвь. Отъ лѣвата частъ на сърдцето, тя бива распрѣсната по всичкитѣ органи, въ всичкитѣ чира-

ви на тѣлото дѣто принася топлината и живота.

Това бързо изложение на смиланьето и на явленията които го придружаватъ, не дава твърдѣ точно идея за значителното дѣйствие. Тѣ даватъ само едно кратко понятие за това, което ще развиемъ по-послѣ.

СМИЛАНЬЕТО.

За хранителнитѣ нѣща изобцо и за тѣхнитѣ любовитѣ преобразованя въ смилателната трѣба. — Смиланьето е една отъ най-важнитѣ служби на човѣческия организмъ; влияньето му надъ физическитѣ и морални способности е невъзраимо. Едно лесно смиланье прави тѣлото цѣргово и духа весель; едно мѣчно смиланье отяготява частитѣ, потъмнява характера и утънява мислитѣ. Едно несмиланье съспина силитѣ и произвожда общо притѣснение. Отъ най-напрѣдъ стомаха и чървата изморени, било чрезъ безмѣрното земање на ястията и питията, било по друга нѣкоя причина, извършватъ злѣ дължноститѣ си; но отпослѣ ако би че несмиланьето са произвожда често, тогава стомаха са раздражнява, са възпала или, споредъ тѣлосложението на хората, придобива една отъ тия ужасни болести, която наричатъ неврозъ, развиванье пѣпъ, хроническо възпаление на корема съ набиранье вѣтѣръ и пр. Горко на неразумнитѣ, които не имъ противополагатъ единъ бързъ лѣкъ! Нема вече покой за тѣхъ Тѣхнитѣ дни ще са истичатъ все въ тѣгли и скѣрбѣ. Слѣдъ като изяви хми важността на добритѣ смилания за здравьето, ний ще научимъ на читателя тайното дѣло, което са извършва въ стомаха и въ чървата за да направя ястията прилични за нашето собствено сѣщество, свѣрѣчъ таква които могатъ да влѣзатъ въ нашата кръвь и плѣтъ.

Смиланье на мѣсата и на веществата, които са намѣрватъ въ разни пденьета. — Онѣзи които не са учили физиология мислятъ, че венчката храна която сми зѣли на единъ обѣдъ както: хлѣбъ, мѣсо, зеленчукъ, овоция и пр. са смилана въ стомаха; туй е една измама, защото не съвѣмъ така са извършватъ тия нѣща. Слѣдующето изяснение ще го докаже.

Мѣсата, тѣй сжцо и азотнитѣ вещества, които са намѣрватъ въ яйцата, млѣкото, сиреньето, зеленчука, житата и въ другитѣ растения, сж смилатъ въ стомаха или, да говоримъ по точно, биватъ нападнати и стопени отъ стомашния сокъ. Но нужно е щото храната да е сдребнена и намокрена предварително отъ плюнката; по надолу ще видимъ че плюнката е една отъ нужднитѣ мокроти за смиланьето на всичкитѣ ястия, които човѣкъ употрѣблява. По тѣзи причина препорѣчватъ съвършенното сдѣкване на ястията за доброто смиланье.

Мазта, маслата и нишастата (тестото), които произхождатъ отъ разни ястията, не претѣрняватъ никакво преобразованье въ стомаха; тѣхното смиланье става въ чървото наречено *двооденомъ*, дванадесетникъ или втори стомахъ. И ето какъ: Мазнитѣ вещества, които са намѣрватъ въ хима или въ хранителната каша, които пѣлзува изъ стомаха срѣщатъ въ *двооденома* злъчката, която

мепуща черния дробъ и *панкреатическа* сокъ който са отдѣля отъ слѣзницата панкреасъ въ време на смиланьето. Подъ съединенното дѣйствие на тия два алколически сока, мазнитѣ вещества биватъ съвършено микроскопически зрънца, които имъ придаватъ вида на бадемено млѣко (субие отъ бадемъ).

Разнитѣ соли: хлорюръ, карбонатъ, фосфатъ и пр. които са съдържава въ ястията и питията, повечето отъ тѣхъ стопяеми въ естественната вода или въ подкислената, биватъ земани отъ смукателнитѣ сѣдини на стомаха и на чървата.

Мѣсата стопни въ стомаха, тѣй ещо и азотнитѣ вещества на другитѣ ястия, трѣбва да са преобразатъ на водна бѣлтъчина и на фибрина преди да са попиятъ отъ хилоноснитѣ сѣдини и да са излѣятъ въ венната кръвъ. Фибрина на кръвта служи да образува мѣсото (*мисцитъ*); ролята на *бѣлтъка* е да исплъня мѣсянитѣ растояния и да образува жилистата направа на тѣлото.

Така прочее, мѣсото, мазнитѣ вещества, нишестянитѣ вещества и солитѣ намѣрватъ всѣко едно особно своитѣ растопители въ смилателния каналъ; за мѣсата и азотнитѣ вещества растопителя е *пепсина* съществена частъ на гастрическия сокъ; за мазнитѣ и скърбѣлнитѣ вещества сж злѣчката и панкреатическия сокъ; за солитѣ простата вода или смѣсена съ киселина.

Това що прочетохми до тука не е освѣнъ познаваньето на явленията на смиланьето; други по-интересни явления, тия на преобразованьето, ще да послѣдватъ въ чървата. Когато мѣсата сж растопятъ отъ стомашния сокъ; слѣдъ като мазнитѣ и скърбѣлнитѣ вещества сж смѣчатъ отъ панкреатическия сокъ и отъ злѣчката; когато най послѣ водата на питията е отъ части поплнена отъ веннитѣ коренчета, тогава хранителната каша остава *дооденома* или втория стомахъ и слѣдува въ тънкото чърво. Споредъ както кашата слѣдва, тритѣ вида сѣдини хилоноснитѣ, лимфатическитѣ и властнитѣ (като космъ) вени, смучатъ соковетѣ на тѣзи каша, която съдържа въ стопение мѣсата, мазнитѣ вещества, солитѣ и водата, която сми пили и яли. Тия смѣсени сокове които сж са нарекли *хилъ* неставатъ дѣйствително *чистъ хилъ* освѣнъ като преминаватъ *мезантерически* сливици, образувани отъ едно сплетяване на хилоноснитѣ сѣдини. Въ тия слѣзи става *хила*. (Слѣдва).

НОВИ КНИГИ

Юнашки пѣсни на Българитѣ, превелъ Нос. Холечекъ, книга I. Прага, 1874. — Чехитѣ до скоро време малко знаяхъ и за нашата народна поезия. Преди 10-15 години наистина мнозина сж са опитвали да превождатъ нѣкои народни български пѣсни; но като сж били распрѣнати тук-тамъ по различни журна-ли, малко а привличали вниманието на хората, които любопитствуватъ за таквизи нѣшта. Едвамъ преди 3-4 години единъ нашъ приятель въ Таборъ, г. Нос. Холечекъ, преведе едно голѣмо множество бѣл. народни пѣсни и изчерпи току-речи сичкитѣ сборници на братя Миладиновци, на Верковича, Чолакова, Книжницитѣ и пр. Г-нъ Холечекъ е мно-

го добъръ поетъ и превода му е сполучливъ; когато той прочете нѣколко бѣл. нар. пѣсни преведени на чешки, именно нѣколко епически отъ сборката на братия Миладиновци, въ дружеството на чешкитѣ книжовници въ Прага: ученото събрание, което познаваше добръ само сѣрбскитѣ народни пѣсни, зачудиса на красотата и на бѣлг. пѣсни — кой са надѣваше че Българитѣ ште иматъ таквизъ хубави пѣсни! — и едногласно рѣши колкото е възможно по-скоро да са напечататъ въ «Библиотеката на свѣтовата поезия», дѣто излизатъ най-добритѣ чуждестранни поетически списания. Още лани излѣзе на елегантна хартия най-вкусно I-та книга: «*Юнашки пѣсни на бѣл. народъ*», която съдържава 39 епически пѣсни, най-много изъ Миладни. Сборникъ, и слѣдъ нея ште слѣдватъ опште три.

Стара Загора 20 Юлий, 1875.

А. Т. Илчевъ.

НАШИЯ НАПРѢДЪКЪ.

Отиваме, напрѣдваме,
Съсъ гигантеки крачки,
А нашия попъ Никола,
Гледа си за *сладки*. . . .

* * *

Заминаваме напрѣдъ,
По двѣ, по три стѣпки;
А по насъ глупци — невѣжи
Накяжтъ като гѣбки.

* * *

Кой дума че къмъ напрѣдъкъ
Ние не вървиме,
Като ние спимъ по весь-день
И ноцѣ лѣжиме.

* * *

О, да! ние напрѣдваме
Чуйте това хора;
Токо тѣй не испяваме,
Всѣки плоска въ сбора.

* * *

Училища направихме
Много и разновидни;
Дружества си развѣдихме
Всѣдѣ изобилни.

* * *

За книжнина не питайте,
Тя е погълняла,
Съ какво щете, да ви кажъ,
Че е прекипяла.

* * *

О, викайте, да викаме
Съ грѣмовити пѣсни:
Напрѣдваме, напрѣдваме,
Хора сме чудесни.

* * *

Що ни трѣба, братя мили,
Че нашия старѣя,
И нашиятъ «прѣсни сили»
Тамъ во тиня глѣжтъ.

* * *

Що ни трѣбва че въ насъ злото,
Пуца дълбокъ корень
И че болката ни става,
Гангрень преотровень.

* * *

Я викайте да викаме,
Съ грѣмовити пѣсни,
Напрѣдваме, напрѣдваме
Хора сме чудесни.

Батю.

ВЖТРѢШНИ НОВИНИ.

Цариградъ, 2 Августъ 1875.

Защо народа, който въ първото появяване на Екзархията, би прехласнѣлъ отъ ентузиазмъ, защо тоя сѣщия народъ днесъ е истиннѣлъ толкова и показва чудна хладнокрѣвность къмъ екзархийскитѣ работи? — Защо тоя народъ, който едно време би каджрень и силень да поклати изъ дѣно стѣлноветѣ, върху които са облѣгаше въ нашенско властелина фенерекий, който може да събори и поразитогози властелина, който сполучи най-подиръ да го изгони изъ своята срѣда, днесъ ни са види слабъ, немощень и споредъ нѣкои некаджрень да поддържи зданьето отъ своитѣ собствени трудове?

Този е въпроса, който си зададохми въ преминжлиа брой и на който сми длѣжни да отговоримъ днесъ.

Когато за първи пѣтъ българското население въ различни мѣста и градища по нашенско възстанжъ противо грѣцкото духовенство; когато това население, сирѣчь българския народъ, показа открито своитѣ праведни искания да са отърве отъ чуждото титорство и да са снабди съ пастири отъ своята кръвъ и плѣтъ, тогава той това не направи само за чернитѣ очи на българскитѣ владци, които щѣхъ да наслѣдятъ грѣцкитѣ. Защото, ако една злоупотрѣбителна и подтисническа духовна власть са наслѣдѣше отъ друга подобна, то тогава каква полза? Каква полза салтъ въ това че намѣсто фанариотина Неофита, ний 'имами Българина Панарета; каква полза само отъ това ако една ни чете въ черкова по грѣцки, а другия върши това по български; каква полза най-подиръ салтъ отъ това, че единтѣ са испровождатъ отъ икуменическия патрикъ, а другитѣ отъ единъ Екзархъ, който са зове Българский. Не само за да бѣдѣтъ нашитѣ владци Българи и повече нищо разнесе толкова жизнени сили българския народъ; не само за това той направи толкова скжпоцѣнни жертви; не само за това той ороси съ слѣзитѣ си разработеното поле, което приготвяше за бѣдѣщитѣ си пастири.

Той стори всичко това защото, както сми казвали и други пѣтъ, той очакваше голѣми работи отъ българскитѣ владци. Поне-поне, той си мисляше, рѣкитѣ отъ просвѣщение и благоденствие ще потекѣтъ щомъ мѣсата на грѣцкитѣ *агиотита* са замѣстятъ отъ Българи. Той са надѣваше отъ нашитѣ владци, повече отъ колкото бѣше естествено, справедливо и умно да ожда. Той очакваше отъ тѣхъ и онова, което трѣбаше самъ о-време да извърши, каквото е напирѣмъ питаньето за распространяване на просвѣщеньето, за построяваньето и урежданьето на добри и по-височки училища. Съ една дума, той очакваше повече отъ колкото трѣбваше.

* * *

И ето най-подиръ ний бѣхми честити да видимъ какъ владци отъ собствения нашъ родъ оставатъ столицата тържественно и йоще по-тържественно са приематъ въ епархинтѣ. Расналенностьта на ентузиазма немае предѣлъ въ сърдцата и душитѣ на епархиотитѣ! Безъ пре-

увеличаване можем да кажемъ, дни-тъ въ които за първи път са посрѣща-хъ нашитѣ владци въ епархитѣ, бѣхъ нѣщо исклучително, нѣщо комахай не бивало въ общественния нашъ животъ. То бѣхъ сѣщински тържественни праз-нични дни въ честь и слава на побѣда-та на правдата надъ кривдата! Ний бѣх-ми на всѣдѣ чисто прехласнѣти и да-дохми гласно и публично имената: «вѣ-стници утѣшители,» «сълнца свѣтозарни» и «звѣзди зорници» на нашитѣ сѣщи гости. Ний ненамѣрвахми думи да изразимъ въсхищението си, да обнаружимъ радостта и благодарението си. Разлѣг-нѣ са цѣлото пространство отъ Дунавъ до Бѣло-море отъ пѣсни и молебствия за дългоденствието на Султана, който ни връщаше едновременнитѣ правдини!

Но молнията блѣсна на небето удиви-телно и замина; така блѣснѣхъ и зами-нѣхъ минутитѣ на нашето тържество. Не слѣдъ много ний са разочаровахми. Нашитѣ «вѣстници утѣшители,» «сълнца свѣтозарни,» «звѣзди зорници» изгуби-хъ предъ нашитѣ очи всичката си блѣ-кавость. Като за чудо, станѣхъ нека-дѣрни, неспособни и недостойни за на-шитѣ вниманія тия, които ний не зна-яхми какъ да приемемъ и кѣдѣ да на-ставимъ. И изведнѣжъ населението зе-да гледа на тѣхъ съ такава хладнокрѣ-вие, съ такава студенина и съ такава немарливост, съ каквата са отнася къмъ нѣщо на което са е билъ наситилъ. Пра-вото да си кажемъ, ний са наситихми скоро на нашитѣ владци.

* * *

Защо това, токо речи става ясно отъ казанното до тукъ. Народа са надѣваше много отъ владцитѣ, а тѣ не можахъ да извършатъ това по много причини. На първо мѣсто стоеше невъзможностьта, природната невъзможность да извършатъ онова, което не е по тѣхнитѣ си-ли: тѣ не можахъ да подобрятъ бѣдно-то, долно и невѣжественно стоеще на народа. На второ мѣсто стоеше непри-готвенностьта и неопитностьта на наши-тѣ млади и йоще невлѣзвали въ подоб-на служба владци. Разреда отъ тия наши пастири заслужваше едно по-сни-сходително взиране въ слабоститѣ на управлението имъ по нѣкои мѣста; но нѣкои чорбаджии и общинари разбирали по своему владикуванъето и въсползу-вани отъ искренностьта и неопитностьта на владиката тѣ са опитахъ да направятъ онова, което са вършили тѣ или бацитѣ имъ съ грѣцкия владика, т. е. да ек-сплоатиратъ чрезъ него сиромашята. Но когато нашитѣ *старици* и *фарисеи* видѣхъ че дядо владика не имъ отива по вода-та, тѣ дигатъ противо него гонения. Ако вий ги попитахте зашто, тѣ има да ви от-говорятъ съ хиляди извинения, които сбрани въ купъ сѣ равни на една голъ-ма сума отъ каприции, користолюбия и властолюбия.

На трето мѣсто стои оная слабост на нашитѣ владци, която ний не знаемъ какъ да назовемъ и която е направ-ла да изгубятъ най-много предъ очитѣ на народа. Тая слабост е дѣто тѣ не умѣхъ да са покажѣтъ, че оцѣняватъ положението си; дѣто тѣ положихъ голъ-ми старания за осигоряване и при-готвяване на нѣкои и други припаси; дѣто тѣ турихъ своия личенъ интересъ

по-горѣ отъ народния. Отзивитѣ на епар-хитѣ по поводъ на това сѣ довольно фак-ти за неопровергаемостьта на това кое-то полагами тукъ. И ако има нѣкои отъ нашитѣ владци които спечелихъ лю-бовъта на своето паство; ако има нѣкои (а ний не щемъ да поменавами тѣхнитѣ имена, които сѣ вече познати на всички), които сѣ покрихъ отъ всѣждѣ съ по-хвали, то сѣ непрѣмѣнно ония, що по-казахъ пълна безинтересность, пастир-ска самоотверженность и благородна об-назка во всичкитѣ си отношения съ на-родната срѣда. И ако има нѣкоя каква годъ гаранция, че отъ владцитѣ си ний можемъ йоще да очаквами що годѣ; ако имами нѣкоя надѣждица, че единъ денъ тия, за които са толкова борихми, ще отговорятъ на народнитѣ ожидания; ако най-подиръ ний не са рѣшавами да диг-немъ съвършено повѣрението си отъ тѣхъ; то е зашто гледами на присѣ-ствието на тия нѣколко «избрании па-стири добри, които и вчера и днесъ са показахъ достойни оцѣнителни на посла-нието си между народа.»

Херцеговинскитѣ работи.

Новинитѣ, които идѣтъ изъ Херцего-вина, намѣсто да ни вѣстѣтъ свършва-нето на вѣстанническото движение въ тая страна, показватъ напротивъ че бун-та зема такава важность, штого е не-възможно да са отрече.

Една чета бунтовници е била довольно силна да слѣзе въ поляната и да на-падне оная часть отъ града Требинье, която не е вардена. Тая чета е опусто-шила поленитѣ, изгорила и ограбила всичко. Едвамъ жителитѣ имали време да побѣгнатъ въ твърдинята.

Друга една чета, която състояла отъ около три хиледи души и въ редовѣтъ на която сѣ били най-много Далмати и Черногорци, са мѣчи да пресѣче пѣти-щата между Мостаръ и Невесинье.

Отъ друга страна, двѣстѣ и петдесетъ души, събирани въ Далмация и подъ предводителството на нѣкого си Миланъ Радовича, превзели селото Беремекли, като обирали кѣцията и откарвали до-битъка на селенитѣ.

Казватъ, че друга една чета отъ 1500 души, комахай всички Далмати, отивала къмъ Бокче подъ воеводството на нари-чанния Стефанъ Боропски.

Това, което най-много прави да са предвижда едно сериозно опиране отъ стърна на инсургентитѣ (бунтовници), то е, че у тѣхъ са намѣрватъ довольно хра-нии пари, които, видѣса, имъ идѣтъ отъ едновѣрцитѣ имъ Далмати и Черногорци.

Освѣнъ това, при Вишиградъ, на сѣрб-ската граница, стои единъ полкъ сѣрб-ска войска, която като че насърчава бунтовницитѣ.

Когато говоримъ Далмати, Черногор-ци и Сърби, казва *Ла Турки*, ний не трѣбва да разбирами че правителствата на тия разни народности зематъ участие въ тия бунтовнически движения; има обаче да са забѣлѣжи, че въ подобни обстоятелства тия правителства бѣхъ длѣжни да употрѣбятъ всичкитѣ си уси-лия за да неоставятъ бунтовническитѣ комитети, които иматъ огнищата си у тѣхъ, да подкрѣпятъ бунта, било съ на-

ри, съ храни и съ други потрѣби, било съ насърчване.

Царското Правителство, като са гри-жи да поддържи редъ и здравина по предѣлитѣ, зема най-дѣйствителни мѣрки за да премахне бунта по единъ най-е-нергически начинъ.

* * *

Между това трѣбва да исповѣдвами, че Правителството показва наспротивъ бунтовницитѣ такива либерални рѣше-ния, които заслужватъ едно искрено и всеобщо одобрене. Така напримѣръ въ едно прогласяване Дервишъ-паша, бос-ненския валия, давалъ всеобщо опро-ствяване на всички бунтовници, ако тѣ оставятъ орѣжията въ три дни и на-влѣзатъ мирно у дома си. Но бунтовни-цитѣ не приели примирителнитѣ предла-гания на валията. Нѣкои даже отъ тѣх-нитѣ главатарии отговорили на прогла-сяването на Дервишъ-паша чрезъ дру-го прогласяване въ което, освѣнъ нѣ-кои искания, които поддържатъ, тѣ про-тестиратъ противо *velleité* на присѣди-няване съ Австро-Унгария, което имъ отдаватъ твърдѣ въжливо нѣкои далмат-ски вѣстникари.

Колкото за виенския кабинетъ, то е въ негова полза да са мѣчи — както го прави, казватъ — да спира симпатитѣ които Хърватитѣ, Далматинцитѣ и Сло-вацитѣ можѣтъ да усѣчатъ за бунтов-ницитѣ въ Херцеговина, и да съвѣтства Високата Порта да земе такива мѣрки които, като са настани реда, да можѣтъ да предварятъ завърщанъето на нови бунтове.

Така, споредъ *Курие д'Ориано*, тѣлко-ванията за отиванъето на княза Миланъ въ Виена, сѣ неосновни. Княза не е билъ покана да са въсползува отъ хер-цеговинския бунтъ за да добие пълна независимость на княжеството си. Спо-редъ *Курьера*, причината на това кня-зово пѣтуване било, че той цѣлѣ да са ожени за племенницата на нѣкогаш-ния молдавски князь Александръ Мору-зи. Но ако слушами други увѣрения, то ний трѣбва да са съгласимъ че въ това ненадѣино отиване на княза все ще има и нѣщо политическо.

Ето какъ са произнася върху това *Фаръ дю Босфоръ*:

Сѣрбския князь Миланъ е пристигнѣлъ въ Виена на 21-й того, придруженъ отъ двама адютанти. Увѣрватъ въ свитата на княза, че това пѣтуване нема ни-каква политическа цѣль и че то са от-нася на дѣло исклучително отъ частенъ интересъ. Обаче рѣшаванъето на княза да трѣгне ненадѣино, прокламацията, която е отпразвилъ къмъ народа си за да му обади това пѣтуване, и естест-венния интересъ що причиняватъ въ Сѣр-бия херцеговинскитѣ работи, не позволя-ватъ комахай да вѣрвами че въ цѣлѣта нема нѣщо политическо. Забѣлѣжило са е, че когато графъ Андраши са научилъ за князовото пристѣгване, той оставилъ дѣтното си живѣлище въ Тересбѣс и дошелъ въ Виенна, и йоще че сѣрбския агентинъ г-нъ Цукничъ стигнѣлъ тамъ подиръ малко. Отъ което излазя, че е май мѣчно да приемемъ какво херцего-винскитѣ работи нематъ никаква смѣса въ князовото пѣтуване. Какво обаче си е предположилъ да придобие като идва въ Виенна, това е което не са знае. Ако

слушани *Найде Фрайе Прессе*, княза отишел напусто да хлопа на вратата на Австро-Унгария, защото тя била рѣшена да държи май-строга неутралност (не-намѣсане).

— Два батальона пеша войска от царската гвардия, под предводителството на Хюсеин паша, началник на войската, отплаваха въ вторникъ съ особити параходи за Херцеговина.

— По една заповѣд на Правителството единъ държавенъ параходъ е заминѣлъ за Критъ за да земе три батальона пешаци и да ги пренесе въ Босна.

«Смущенията въ Херцеговина биха са умирили скоро-скоро ако подаднатъ близки княжества са показваха по-искренни къмъ Високата Порта и ако Австро-Унгарското правителство извършваше по-дѣйствиелно нагледване, върху дѣянията на своитѣ юго-славенски поданици, казва *Фаръ-дю-Босфоръ*.

«Сърбия и Черна-гора, ако и да казватъ че сѣ неутрални, затварятъ очитѣ си при помощитѣ съ хора и военни потрѣби, които преминуватъ отъ тѣхната земя за дѣто е театра на вѣстанъето. Отъ своя стѣрна и Австрийскитѣ власти са показватъ че ги е малко грижа дѣто панславистекитѣ комитети распрѣснати по земята имъ извършватъ поглѣтителна дѣятелност.

«Такива като сѣ работитѣ, то възстанъето на нѣколко немирници ще може най-добрѣ да земе размѣра на едно политическо движене славенско и да заплаши сериозно всемирната тишина.

«Но сѣрбокото правителство не са е задоволило дѣто гледа презъ прѣсти работитѣ на поданицитѣ си: самѣ то, правителството зема мѣрки, които само и само насърдчватъ възстанъето. Единъ корпусъ отъ 9000 души са упражнява отъ нѣкое време на предѣлитѣ. Тоя корпусъ е избралъ мѣстото Вишградъ само и само да бжде по-близо до бунтовницитѣ и да ги распаля като ги прави да са надѣватъ за съдѣйството на княжеството.

«Подобни нѣща не можѣтъ да траятъ, безъ да компромитиратъ мира на Истокъ, и само енергически мѣрки можѣтъ ни отърва отъ по-нататѣшни бъркотии.»

Подиръ това *Фара* съвѣтва правителството да направи приятелски покани на Австро-Унгария за да земе по-строги мѣрки въ работитѣ на надзиранъето. Колкото за «источния Пиемонтъ», Сърбия, тя не може да сплаци съ своитѣ фанфаронски 10,000 души войска злѣ обржжени и злѣ приготвени, османската войска. Това е само че Сърбия забавя подчиняванъето на размирителитѣ.

«Но сполучи или не, Високата Порта трѣба да са занимае строго съ славянското питане, продължава *Фара*. Рано или късно други питання, които за сега сѣ йоще въ *черковенъ периодъ* (?) ще можѣтъ да имѣтъ по-малко свещенъ характеръ. Не трѣба да забравяме че Османската империя притежава двадесетина огнища на смущение, които очакватъ своята заповѣдна дума отъ остроумния панславистекитѣ комитетъ въ Москва.»

Сжботашния *Саданатъ* казва, че са е дала заповѣд на войскитѣ отъ втория и

трети батальони, които сѣ излѣзли въ околноститѣ на Херцеговина, да са испроводятъ по-скоро на мѣстата дѣто е бунта.

—
Научаваме са, казва *Фаръ дю Босфоръ*, че Портата е испратила една нота до дипломатическата агенция на Сѣрбеко за дѣто сѣ направенъ извѣщения на сѣрбекитѣ предѣли въ полза на Херцеговитѣ и за дѣто сѣ са испроваждали помощи и военни потрѣбици на бунтовницитѣ.

—
Сжботашнитѣ турски вѣстници вѣставятъ, че Австро-Унгария съобщила на Високата Порта, че ще пази най-строга ненамѣса въ херцеговинскитѣ работи.

—
Калугерски расправи. — Наскорѣ щѣлъ да излѣзе единъ царски указъ въ Петербургъ, който смалѣвалъ числото на праздницитѣ, на монастыритѣ и запрѣтвалъ на калугеритѣ да ходятъ да просятъ. — Ако са поменеше поне това у насъ, какво ли би станѣло? Какво ли би станѣло, отче Константие, иже изъ Рилскаго монастыря? — Волнодумство ли ще наречете това, ако смѣемъ да го поискаме часъ по-напрѣдъ и за нашитѣ монастыри, и за нашитѣ калугери? Волнодумство ли ще бжде отъ наша стѣрна, ако си дигнемъ гласа и помолимъ нашето Духовно Началство, че време е и лесно е не само да намали, а и да пореформира монастыритѣ ни и йоще да забрани съвѣршено ходяньето на настоющитѣ калугери въ «мирѣ идѣже всѣкая соблазнь», идѣже тѣ просятъ и сбиратъ сиромашката сълза и сиромашкия потъ «да са голятъ и тлѣятъ» въ монастыритѣ за спасение души и тѣла ихъ.

—
Но благодарение на случая! Преди да поискаме ний това за насенско, ето че въ «Православнѣйша Россія» не само са иска, не само са говори, а вече излазя единъ императорски указъ. Волнодумно ли е, отче Константие, русекото правителство, което е по-православно отъ тебе миряди и миряди пжти? Волнодумно ли е, или то са води отъ *модерния* (нововременния) духъ, който ни учи че всичко което не е наедно съ обществото, всичко което не работи въ обществото и за обществото, всичко, което очаква на готово да са храни, че то заслужава поразяване най-строга и премахване отъ свѣта. Но вий както щете, а насъ поне не дѣйте задѣва въ тоя случай, защото баба ви и вѣспитаницата ви е крива дѣто станѣ такава дума, която не ви е по угодата. Така ли е или нѣ?.....

—
СТРУМИЦА, 18 Юлия, 1875. — Солунското вилаетско управление е испратило заповѣдъ оше презъ Майа до тукашния каймакаминъ за да са испита населението отъ Струмичката кааза и отъ града отъ каква народност е и кого припознава: Патриархията ли или Екзархията. Но грѣцкия владика, заедно съ каймакамина мѣстни, испратилъ нѣколко запиечно селата, които сѣ затворъ и биенье селени-тѣ събрали на бѣла хартия печали отъ ихтиаръ-мезлишитѣ безъ да имъ казватъ защо събиратъ тия печали. Представете си положението на населението, което оставитъ отъ работа въ това работно време, когато гледа да сбере плода на това за което са е трудило цѣла година и отъ което чака да са нахрани и да плати данока си на Правителството. — Грѣцкия владика никакъ не зима во внимане заповѣдитѣ на властѣта, но той тая смѣлостъ показва не само че е съ него каймака-

мина, а трѣба да има и отъ Солунъ нѣкоя подпорка, защото колкото оплаквания сѣ станали противъ него въ Солунъ, никакъ не сѣ земени во внимание. Ето ви оше единъ прѣсенъ примѣръ: Преди малко време са подие се на вилаетското управление една жалба съ 50—60 подписи противъ грѣцкия владика Иеротея и Струмичекия каймакаминъ Митхатъ ефенди, за дѣто сѣ покровителствували селскитѣ беровски мухтари да са не промѣнятъ и да не даватъ никакъвъ отчетъ за какво сѣ собрали 70 хиляди гроша отъ населението, които пари не принадлежѣтъ на никое царско даждие, както и всичко что вѣдѣтъ и пиятъ запиещата въ селото, отъ сиромаситѣ са зима безплатно. Но и това оплакване са не земо внимание.

—
Желателно е щото Екзархията, чрезъ която всичкото тукашно население учава да са избави отъ фанариотекото иго, да попроси Правителството щото, като са захванатъ исптилямитѣ, да са извади измежду населението владика Иеротея, споредъ както и царския ~~приказъ за изгоняване или пжжикъ и тѣ~~ (Екзархията) да испрати свой чонѣкъ да присѣлствува до дѣто са свършатъ исптилямитѣ; друго яче нема да са дойде до добръ резултатъ, защото владиката подпомаганъ отъ каймаканина, наслѣдомъ сѣ загваряние и биенье може да накара населението да са произнесе за въ полза на Патриархията. (Правителството е вече заповѣдало, както са научаваме, да са състави една четиричленна комисиия, отъ по двама представители на Патриархията и Екзархията, която комисиия ще са испрати да присѣлствува въ изборяванъето. — Б. Ур.)

—
РУССЕ, Юлия 30, 1875. — Тукашнитѣ испитания са свършихъ, и всичкитѣ наши вѣстници (освѣтъ Денъ) говорихъ нѣкоя въ полза, а други проливъ учителитѣ и учителкитѣ ни. Азъ присѣлствувахъ почти на всичкитѣ и можъ да кажъ, че отговоритѣ на ученицитѣ и ученичкитѣ бѣхъ отъ най-удовлетворителнитѣ. Туй показва, че младитѣ ни и неуморими учители и учителки сѣ са трудили доста и са биле добръ разбрани отъ ученицитѣ си. Нека казва кой що ще, азъ исповѣдамъ една истина, която не може да обори и она зломисленникъ, който нека да са ползува само отъ недобрый вѣрвѣжъ на общественитѣ ни заведения. Читалището, което отъ 6-7 мѣсеци са е намирало въ литаргически сънъ, едвамъ на 29-и тогѣ показа знакъ отъ животъ. Нашия ученъ *магистръ* г-нъ Ст. Панаретовъ отъ *Робертъ Колемезъ*, като заминува презъ града ни, учителъ ни г-нъ Черневъ го поканилъ ужъ въ името на читалището да държи една лекция, магистра приелъ и говорѣ върху *общественния животъ и ползитѣ отъ сдружаванъето*. Той употребѣ всичкото си ораторство, и правяше доста фестовете и маневри за да привлѣче вниманъето на слушателитѣ и слушателкитѣ си. Хемъ знаете ли, че бѣше си извадилъ и часовника за да гледа вѣтрѣ колко минути ще говори, а вижда са като Американецъ той съ това иска да бжде точенъ и да не губи повече време отъ колкото трѣба. Едно само му липеваше, а то е че трѣбаше да има и една чаша съ водица, за да попива сегисъ-тогисъ, за да му не прѣсѣхнатъ устата, и да привлѣча съ това йоще повече вниманъето на присѣлствующитѣ. Както виждате на сказката прѣдмета бѣ избранъ и полезенъ; но отъ 5-тѣхъ точки върху които сказвача разви прѣдмета, за насъ Българитѣ мжчно е да са приспособи по настоящемъ нито една. Магистра, вижда са, да са е ползувалъ отъ нѣкое американско списане, авторъ на което е говорилъ за Американцитѣ. А кой не знае че между тоя най-образованъ народъ и Българина има голѣма разлика. Между това опитния Магистръ никакъ не прѣсмѣтналъ, че да искаме такива работи за насъ си, изискватъ са най-малко 50 год. работа. Трѣба да ви кажъ и това, че много криви мнѣния исказа нашия Магистръ и изискваше работи, много по-голямъ отъ силитѣ ни, такива работи сирѣчь, които може да върши най-образованния народъ. Слѣдователно, нашия Магистръ е много прибрзалъ да распространи теорията си и да ни учи работи, които щѣтъ ни трѣбать слѣдъ много години, а за сега са неприспособни. Едно нѣщо оше забѣлжихъ и то е, че магистра ни препорѣчаше американското мисионерско общество, което издѣржавало хиляди мисионери, за распространяване на просвѣщеното между дивадитѣ въ Индия, и други мѣста въ Българско (? р.). На много мѣ-

ета въ лекцията си, Магистра говореше: Вий трѣба тѣй да направите, не бѣше ли по-добър да каже: Ний трѣба така да направимъ или Народа ни трѣба така да направи; но вижда се, че учения Магистръ не иска или не въсприема да са причисли помежду масата (простацитѣ), която поучава що да работи, разумѣва са сама. Слѣдъ свѣршѣка на лекцията, достойния ни епископъ г-нъ Климентъ откакъ го поблагодари въ името на читалището, възрази, така да кажж, на лекцията му и обори така учтиво всяка една точка отъ неприспособимата му теория, щото Магистра почна да гледа на парцале и да си подсуква мустачетата си. Той мислеше, че хората ще знаятъ въ устата му и никон нема да го разберѣтъ въ коя цѣль той е приелъ да говори. Въ сѣщата смисълъ говорилъ и въ Шуменъ, а тука ни казва, че не билъ приготвенъ и само защото го поканилъ г. Черневъ, той билъ принуденъ да каже що годѣ.

Но какъ и да е, а утѣшителното е че читалището въ Русе са посъживява и Епископъ ни посочва възможности за останаши млади, които са въодушевяватъ отъ светитѣ стремления да работятъ за истинното напредъчно движене въ тукашното общество.

Т.

ВЪЖКАШНИ НОВИНИ.

Пуснѣхъ тарля подъ одѣра, а той иска да са покачи надъ одѣра, казва нашата поговорка. Дадохъ право на калугеритѣ въ Френско да основаватъ университети, това което са казва *свобода на високото просвѣщение*, и тия людѣе искатъ сега поправление на законника, който позволява гражданската женидба. Калугеритѣ казватъ, че извѣнъ освѣщенieto на женидбата въ черкова, съединението е подобно на конкубинажъ.

Това начало истъркано вече отъ употребяване, което са основава върху авторитета че е казано отъ папа Пия IX, не чини ни бодка. При всичко това въ името на свободата ний можомъ да видимъ йоще едно чудо въ Франца; именно ний можемъ да видимъ какъ побѣдитѣ на новото време изчезватъ и отстъпватъ мѣсто на старата рутинна.

Уловката на калугеритѣ не е скрита нито подъ цѣвта, нито подъ трѣваци. Тя са открива предъ очитѣ съ безочливостъ. Великия триумфъ на новото време е било да земе отъ рѣцѣтъ на калугеритѣ законодателството надъ женидбата, съ което никога не са е занимавало първобитното християнство. Гражданскитѣ закони организувахъ женидбата споредъ мѣстата, споредъ обичаитѣ. Черковата идваше и прилагаше едно освещаване, едно благославяне на тоя природенъ, първообразенъ контрактъ. Нищо по-добро отъ това; тукъ нема конфликтъ.

Но отпослѣ са явява теологията съ своитѣ тънки искания. Тя поисква да тури рѣка върху гражданската организация на обществата. Това бѣше масторски, като средство за владане, и теологията тържествува. Свѣта на тридесетѣтъ, най-реакционерно събрание отъ когато сж заставали свѣти, не са задоволи да направи попа единчѣкъ управителъ на съединяването мѣжа съ жената; той отиде до тамъ дѣто въ едно събрание рѣшили, че природно женяне е унищожено, нищо, развалено. Тоя съборъ поиска религиозния контрактъ да бжде всичко. Върху тоя съборъ са основаватъ калугеритѣ, като наричатъ гражданската женидба конкубинажъ. Това е изражението на Пия IX и на

всички богословци. Събора, сирѣчь светия духъ, като е изхвърлилъ природния контрактъ, той вече не съществува; правдини, които ний сме мислили неразрушимни, сж съсипали. Натурално право има само въ черковата. Всѣко друго женене, непосветено отъ поца, е вѣнъ отъ това право.

Ето логика! Колко гордостъ и самооболщение трѣба да са имали тридесетѣтъ души за да прогласятъ нищожно едно природно право!

Прочитамъ въ *Видовъ-Данъ*: «Негова Светлостъ нашия господарь, князь Миланъ, са е сгодилъ за госпожица Наталия, дъщерка на покойния Петра Решка, руски властелинъ, и на неговата супруга Пулчѣрия, родена княгиня Стурза.»

Тая радостна вѣсть е обрадвала вече Сърбия.

Тая най-радостна вѣсть, която подиръ толкова години като звѣнна на сѣрбекото ухо, ще направи сѣрбекото сѣрдце по всички сѣрбска земя да заиграе на всички страни отъ най-вѣстѣрженна радостъ. Нашия младъ господарь е избралъ за себе другарь въ живота, майка на земята.

Първия наши природни викъ е: Богъ да благослови славнитѣ светли младоженци и да удари печатъ на най-яка честитина чрезъ съюза на двѣтъ славни души.

Пакъ окото на нашия владѣтель ще бжде надъ настъ, като на ангелъ хранителъ, който ще разшири своитѣ крила надъ цѣло Сѣрбеко; тишина въ двора весело ще оживѣе, и радостъта по всичкитѣ краища на отечеството ни ще распростре благотворна жаркостъ.

Въ политическо отношение тоже е важна стѣпка, що прави нашия князь. Нека не говоримъ сега за вѣншното политическо значение. Славната наша династия добива нови сокове. Тя ще разпусне дълбоки корени на своя животъ, и нейното траяне така ще добие твърда основа. Доброто и бжджцността на народа тѣсно ще са скончатъ съ доброто и съ бжджцността на пресветлия домъ на Обреновича; съ това той ще са окрѣжи съ най-голѣми гаранции. Наслѣдетвото като е оздравено непосредно, то и законната послѣдователностъ ще са одържи въ неприкосновения. Оздравения престолъ приготвя въ монархинтѣ за винѣги оздравенъ напредѣкъ и хармонически законенъ развитѣкъ во всички отношения.

Тая вѣсть най-много дълбоко и ревностно ни е потресла, щото днесъ не можемъ хладнокрѣвно разсвѣтели важността на тоя велики случай. Задоволявами са само тоя пѣтъ да искажемъ най-сѣрдечната си радостъ, която разиграва сѣрдцето на всеки Сърбинъ, и съ тия редове свѣршвами желаньето, което излазя изъ дълбочината на душата и съ което са наслаждаватъ всички добри Сърби: Нека Богъ посъпшествува по всичкия пѣтъ на живота на високия младоженецъ и пресвѣтлата невѣста, която отъ сега ни принадлежи. Да живѣе князь Миланъ; да живѣе княгиня Наталия! Госпожица Наталия е много хубавица, шестнадесетъ годишна йоще, прилича на китка, отхранена е въ православната вѣра и познава хубаво руския азиякъ, до сега тя е била въ Па-

рижъ. Въ Виена дѣто бѣше княза е станѣла сгодявката а въ Вѣлградъ, дѣто е пристигнѣлъ завчера, споредъ една телеграмма, ще стане, разбира са свадбата съ г-жица Наталия.

Голосъ вѣстѣва за единъ бунтъ, станѣлъ въ една отъ най-далечнитѣ руски области на Кавказъ, въ полудивната Сванетия. «Всичкия народъ въ тѣзи области са дигнѣлъ противъ руската властъ; тамошната слаба войска, около сто души, и всички руски чиновници сж испотрѣпани. Освѣнъ това, въ рѣцѣтъ на бунтовницитѣе падиѣла и една твърдина съ топове, пушки и много барутъ. Причинитѣ на този бунтъ са расправятъ различно. Едни искатъ да кажѣтъ че причината на това възстание е събираньето на данѣцитѣ; а други че во венчко това погрѣшката е въ таягодишното безплодие. Колкото за безплодието, то причината му е дѣто Русентѣ сж отнесли отъ мѣстото една руска книга, а споредъ мѣстнитѣ жители, додѣ тѣзи свѣтлина са не повърне, земята не ще да даде нищо. Това е распространилъ между народа нѣкойси *мудрецъ* старъ пощъ, и това е разнесено отъ уста въ уста, отъ едно мѣсто на друго, додѣто най-подиръ *зломаньреното измисляне* на баснята произвело общото бунтуване. Било какъ било, казва *Галосъ*, а работата е че народа са разбунтувалъ сжщински и че изъ Тифлисъ и Кутай тамъ отишла войската.»

Одѣртѣлото и отживѣло вече своето време харо отъ «Напредѣкъ» на мѣсто да ни отговаря, както разуменъ публицистъ, извиква ни за борба на една арена толкова кална и мръсенъ, щото ний не въсприемами да са унизимъ ч да му отговоримъ. Орѣжията, които употребява това харо за да ни ужъ поразя, сж орѣжия рѣждисали, орѣжия на хора заслѣпени отъ амбиции и всекакви други низки страсти, и ний, като уважавами доволно своята публика, заминавами съ презрительнъ погледъ мерзостнитѣ и унизени по-много дѣла «герои съ желѣзнитѣ гърди.»

Жално нанстиякъ. Ний питаяхми по-благоприятно мнѣние за достоинството и способноститѣ на предѣртѣлото харо отъ «Напредѣкъ», но само то иде да ни дава да разберемъ, че сме били излъгани и че то не било освѣнъ дѣртлякъ и дѣртлякъ развратенъ до мозъка на коститѣ си.

А бре харо предѣртяло,
Предѣртяло изумѣло,
Що ми брѣтвишъ тѣй глупешки,
Що ми пѣшъ тѣй зевзешки?

* *

День билъ дѣте, момче младо:
Това не е лѣжа, дядо;
Но съеъ това да ли мислишъ
Че ще менъ да изблячишъ?

* *

Нѣ! дѣртляко лицемѣрни
В' вѣстникарство, пѣленъ с' скверни;
Не безчесте, а похвала,
Ти ми носишъ съ твоята врява.

* *

Колкоть за тебъ иде време
Твоята маска да са сHEME,
Та ще видимъ «кой са й мѣчѣлъ
А кой на чуждѣ гърбъ са й пѣчилъ!»

* *

Да! ще видимъ, готоване,
Какъ са гнида подю хране,
Какъ са съ чужди трудъ гочи,
Катъ пукѣкъ са свѣту сочи!

Г-нъ Гавриилъ М. Лютовъ отъ Коприщина подарява по една годишна отъ «День» за Вламанското и Стуболското училища (Вранско окрѣжие). Ний ще испрацами тия листовѣ чрезъ г-на Яича Йовчева въ Врания.